

Handläggare
Annika Andersson
Telefon: 0850812192

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
16 juni 2022

Revisorernas årsrapport för Södermalms stadsdelsnämnd 2021

Yttrande gällande revisorernas årsrapport dnr RVK 2022/30

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på revisorernas årsrapport.

Sammanfattning

Revisorerna för Södermalms stadsdelsnämnd har avslutat revisionen för nämndens verksamhet 2021. Årsrapporten redovisar resultat och bedömningar av revisionsårets granskningar samt hur nämnden tagit tillvara rekommendationer från tidigare års granskningar.

Revisionen bedömer att Södermalms stadsdelsnämnd i allt väsentligt bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer revisionen att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att nämndens interna kontroll varit delvis tillräcklig. I tjänsteutlåtandet kommenterar förvaltningen de rekommendationer som ges samt redogör för planerade och genomförda åtgärder.

Även under 2021 har pandemin påverkat nämndens verksamheter och de har anpassats efter gällande förutsättningar. All planerad verksamhet har inte varit möjlig att genomföra men nya arbetssätt och lättade restriktioner har inneburit att den största delen av nämndens verksamhet genomförts enligt plan.

Bakgrund

Revisionskontoret har överlämnat rapport nr 29, 2022 ”Årsrapport 2021” till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 30 juni 2022. Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande tre områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll
- Räkenskaper

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, andra tillämpliga lagar, reglementet för stadsrevisionen och god revisionsordning i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövts för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Bedömning sker utifrån fastställda kriterier.

Södermalms stadsdelsnämnd har tagit del av revisionskontorets rapport och konstaterar att nämnden har god systematik i att identifiera risker i processer och utifrån dessa ta fram kontroller och åtgärder inom de flesta granskningsområden. Rapporten pekar dock på några utvecklingsområden. Nämnden har genomfört eller påbörjat utvecklingsarbetet för flera av revisionskontorets rekommendationer och årsrapporten bekräftar att nämndens systematiska kvalitetsarbete fungerar väl i dessa delar.

Ärendet

Årsrapporten redovisar resultat och bedömningar utifrån revisionsårets granskningar samt hur förvaltningen tagit tillvara rekommendationer från tidigare års granskningar. Rapporten ger nämnden 15 rekommendationer fördelade på tre områden; verksamhet och ekonomi, intern kontroll samt räkenskaper. Förvaltningen beskriver i detta yttrande hur varje rekommendation hanteras.

Verksamhet och ekonomi

Revisionskontoret bedömer sammantaget att nämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Revisionskontoret har granskat otillåten påverkan av myndighetsutövning inom socialtjänsten hos kommunstyrelsen samt stadsdelsnämnderna Södermalm och Skärholmen. Den sammantagna bedömningen är att staden bedriver ett arbete för att förebygga, hantera och följa upp otillåten påverkan. Arbetet är under utveckling och det är angeläget att staden fortsätter

utvecklingsarbetet för att minska risken och minimera effekterna av otillåten påverkan i myndighetsutövningen.

Södermalms stadsdelsnämnd rekommenderas att:

- säkerställa att Arbetsmiljöverkets föreskrifter efterlevs avseende dokumenterad riskbedömning,
- dokumentera risker för otillåten påverkan i myndighetsutövningen inom socialtjänsten i stadsdelsnämndens årliga väsentlighets- och riskanalys,
- upprätta tydliga och konkreta rutiner för förebyggande riskhantering samt hantering och uppföljning av samtliga typer av otillåten påverkan,
- säkerställa att rapportering av incidenter sker i stadens incidentrapporteringssystem, IA,
- överväga att upprätta rutiner för lokal samverkan med polisen inom ramen för gällande samverkansöverenskommelsen avseende otillåten påverkan inom myndighetsutövningen.

Intern kontroll

Stadsrevisionens samlade bedömning är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har varit delvis tillräcklig. Bedömningen grundar sig på resultatet av årets granskning samt att nämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder avseende tidigare rekommendationer som stadsrevisionen lämnat.

Stadsrevisionen lyfter att det finns brister i moment och kontroller, bland annat vad gäller redovisning av förtroendekänsliga poster, fakturering av ersättning för hemtjänst, kontroll av fakturering och följsamhet till avtalade villkor. Rapporten identifierar utvecklingsområden så som fakturering, kontering och avtalstrohet, samt egenkontroller i det systematiska brandskyddsarbetet. Attesthantering i Agresso, leverantörsregister och leverantörsutbetalningar samt kontroll av löneutbetalningar bedöms i huvudsak vara tillräcklig. Stadsrevisionen uppmärksammar dock att alla kontroller inte dokumenteras inom löneprocessen vilket gör det svårt att i efterhand följa upp huruvida kontroller genomförts eller inte. Revisorerna anser att nämnden bör dokumentera samtliga kontroller för att stärka den interna kontrollen.

Södermalms stadsdelsnämnds sociala avdelnings
utförarverksamheter rekommenderas säkerställa att:

- personalen har tillräcklig kunskap om brukarnas reaktion vid en brandsituation samt om utrymnings-/inrymningsrutiner,
- brandövningar genomförs,
- kontroller av larmcentralen har utförts,
- samtliga boenden har komplett brandskyddsutrustning, exempelvis spisvakter.

Räkenskaper

Stadsrevisionen bedömer att räkenskaperna är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed. Räkenskaperna bedöms ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomisk ställning.

Uppföljning av tidigare års granskning

Revisionskontoret bedömer att nämnden delvis har vidtagit åtgärder utifrån revisionens tidigare rekommendationer. De väsentligaste rekommendationerna som återstår att genomföra är att säkerställa:

- att stadens anvisningar följs vad gäller redovisning av förtroendekänsliga poster,
- rätt hantering av extra skyddsvärda personuppgifter på fakturaunderlag vid köp av personlig assistans och att fakturor är specificerade så att de uppfyller kraven i Lag om kommunal bokföring och redovisning,
- regelbunden uppföljning och dokumentation av beslutade hemtjänstinsatser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab och kansli i samverkan med närmast berörda avdelningar. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet och i rådet för funktionshindersfrågor den 7 juni 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nedan beskrivs nämndens arbete och åtgärder för respektive granskningsområde utifrån revisionskontorets rekommendationer.

Verksamhet och ekonomi

Säkerställa att Arbetsmiljöverkets föreskrifter efterlevs avseende att dokumenterad riskbedömning

Förvaltningen säkerställer löpande att det finns dokumenterad riskbedömning. Med utgångspunkt i årsrapporten har detta arbete ytterligare systematiserats. För att säkerställa att föreskrifter avseende riskbedömning efterlevs genomförs arbetet både övergripande i förvaltningen och lokalt i olika verksamheter.

Förvaltningen har exempelvis utvecklat och systematisera arbetet utifrån revisionens rekommendationer på övergripande nivå, bland annat genom att ha utvecklat intranätet med ett avsnitt kring otillåten påverkan på sidan om arbetsmiljö. Här finns översiktlig information om vad otillåten påverkan innebär liksom exempel på åtgärder, riskbedömning och handlingsplan. Sedan tidigare ingår frågan om otillåten påverkan i nämndens systematiska arbetsmiljöarbete (SAM). Otillåten påverkan och otillåtna erbjudanden kartläggs i februari och hot och våld samt annan otillåten påverkan kartläggs i maj enligt årshjulet för SAM. Utifrån vad som framkommit i revisionen läggs stöddokument för detta arbete ut på intranätet inom kort.

För att uppnå god förankring på lokal nivå har sociala avdelningen sedan hösten 2021 arbetat med otillåten påverkan som ett fokusområde inom ramen för Stockholms stads handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare. Arbetet inom handlingsplanen organiserades med en styrgrupp bestående av chefer och avdelningens utvecklingsenhet samt med fokusgrupper där representanter för respektive arbetsgrupp, inklusive lokala skyddsombud och huvudskyddsombud ingick. Kunskapsunderlag om otillåten påverkan, som Stockholms stads socialförvaltning tagit fram, och Partsrådets¹ utbildning om otillåten påverkan har använts i arbetet och ett diskussionsunderlag har använts för alla medarbetare på enheterna. Representanter från sociala avdelningens vuxenenhet och utvecklingsenhet presenterade arbetet på den stadsövergripande

¹ [Partsrådet – Rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet - Partsrådet \(partsradet.se\)](#) Partsrådet erbjuder stöd till representanter för arbetsgivare och fack i statliga verksamheter. Här hanteras aktuella frågor som arbetsgivare och fack på central nivå tycker är viktigast att lösa. Fokus ligger på att ge lokalt stöd i de frågor som fastställts i kollektivavtal. Arbetet sker genom de arbetsområden som centrala parter har fastställt.

konferensen om handlingsplanen för förbättrad arbetsituation för socialsekreterare den 10 maj 2022. Fokusområdet otillåten påverkan avslutades i april 2022 inom handlingsplanen men arbetet har resulterat i en systematik där frågan till exempel tas upp vid introduktion av nya medarbetare och på arbetsplatsträffar (APT).

Dokumentera risker för otillåten påverkan i myndighetsutövningen inom socialtjänsten i stadsdelsnämndens årliga väsentlighets- och riskanalys

Förvaltningen har tagit fram tydliga och konkreta rutiner för förebyggande riskhantering samt hantering och uppföljning av samtliga typer av otillåten påverkan. Förebyggande riskhantering genomförs i nämndens väsentlighets- och riskanalys (VoR) och finns dokumenterad i stadens system för integrerad ledning och styrning (ILS). Riskvärden som är 12 eller högre tas med i nämndens internkontrollplan (IKP). Arbetet för att förebygga otillåten påverkan har därmed behandlats i nämndens IKP och det finns årlig systematisk kontroll av arbetssättet. Varje avdelning arbetar med åtgärder för att förebygga otillåten påverkan.

Med anledning av det arbete som genomförts, och som pågår, delar nämnden inte revisionskontorets slutsats att riskanalyser inte hanteras i nämndens årliga VoR. Förvaltningen har ett pågående utvecklingsarbete med kompetenshöjande åtgärder mot otillåten påverkan. Detta är ett förebyggande arbete med syfte är att hindra situationer där enskilda utövar påtryckningar för att otillbörligen påverka beslutsfattande och yrkesutövning. Otillåten påverkan är ett prioriterat område både inom den lokala överenskommelsen med polis och grundskola samt i handlingsplanen för en förbättrad arbetsituation för socialsekreterare och biståndshandläggare. Nedan redogör nämnden för VoR 2022 avseende otillåten påverkan.

VoR	
Process	Förebygga otillåten påverkan
Arbetssätt	Handlingsplan mot hot, våld och otillåten påverkan
Oönskad händelse	Att felaktiga myndighetsbeslut tas, som en konsekvens av hot och otillåten påverkan
Riskvärde	12 (Sannolikhet 3 x konsekvens 4)
Åtgärd	Verksamheter säkerställer att tydliga rutiner finns, att de är kända samt används och justeras vid behov. <i>Sociala avdelningen</i> <ul style="list-style-type: none"> • Tydlig information gällande myndighetsutövning, hot och våld samt

	<p>otillåten påverkan i samband med introduktion av alla nyanställda.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alla verksamheter har en lokal handlingsplan för hot och våld samt otillåten påverkan. • Årlig genomgång och uppdatering av lokal handlingsplan för hot och våld/otillåten påverkan sker i alla verksamheter på avdelningen. • Alla medarbetare genomför avdelningens säkerhetsutbildning som en del av sin introduktionsplan. <p><i>Äldreomsorgsavdelningen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Den avdelningsgemensamma rutinen för hot och våld samt otillåten påverkan ingår i introduktionen för samtliga nyanställda. • Genomgång av rutinen sker årligen på ett APT-möte. • Beställarenheten har en lokal handlingsplan för hot och våld samt otillåten påverkan. • Beställarenhetens samtliga medarbetare genomför avdelningens säkerhetsutbildning som en del av sin introduktionsplan.
--	---

Som framgår av nämndens VoR är en av åtgärderna att ha lokala handlingsplaner och rutiner för att motverka att felaktiga myndighetsbeslut tas som en konsekvens av hot och otillåten påverkan. Att ha verksamhetsförankrade rutiner har identifierats som viktigt för en framgångsrik implementering och förståelse. Av detta skäl kommer sociala avdelningen ta fram rutiner för att bemöta enskilda som utför otillåten påverkan på respektive enhet och grupp. Utöver hantering i VoR har verksamheter på sociala avdelningen som arbetar med myndighetsutövning regelbundna möten där otillåten påverkan diskuteras. Medarbetarna får därmed kontinuerlig information om att otillåten påverkan ska rapporteras i incidentrapporteringssystemet IA samt hur de gör praktiskt. Det övergripande syftet med dessa återkommande möten är att skapa samsyn och implementera gemensamma strategier och rutiner.

Upprätta tydliga och konkreta rutiner för förebyggande riskhantering samt hantering och uppföljning av samtliga typer av otillåten påverkan

Förvaltningen arbetar systematiskt för att förebygga, hantera och följa upp samtliga typer av otillåten påverkan. I årsrapporten

framgår att förvaltningen faktagranskat den och i samband med detta uppgett att riskanalys för otillåten påverkan genomförts för 2022 (läs även redogörelse under rekommendationen ovan). Förvaltningen har vidare informerat revisorerna att regelbundna utbildningsinsatser genomförs för att öka rapporteringsgraden i stadens incidentrapporteringssystem IA. Sociala avdelningen kommer också ta fram rutiner för att förebygga och motverka otillåten påverkan under verksamhetsåret. Våren 2022 har förvaltningens samtliga chefer fått utbildning kring otillåten påverkan och det har genomförts riktade utbildningar till sociala avdelningens myndighetsutövande medarbetare. Denna riktade utbildning som handlade om otillåten påverkan och rapportering via IA genomfördes i februari och mars 2022.

Säkerställa att rapportering av incidenter sker i stadens incidentrapporteringssystem, IA

Förvaltningen har arbetat systematiskt en längre tid för att säkerställa rapporteringen i IA men arbetet har utvecklats i samband med revisionen. Arbetet består i att regelbundet erbjuda utbildningsinsatser och på så sätt öka kunskapen hos medarbetarna. Detta bör öka benägenheten att rapportera i systemet vilket är viktigt då det eventuellt finns en underrapportering. En omständighet som försvårar vid rapportering är att skadeorsaken otillåten påverkan saknas som val i IA. För att kunna dokumentera och följa upp händelser på ett adekvat sätt har förvaltningen därför skapat en rutin som innebär att rapportören skriver ”Otillåten påverkan” i rubrikraden.

Överväga att upprätta rutiner för lokal samverkan med polisen inom ramen för gällande samverkansöverenskommelsen avseende otillåten påverkan inom myndighetsutövningen

Förvaltningen har diskuterat rutiner för lokal samverkan avseende otillåten påverkan inom ramen för samverkansöverenskommelsen med kommunpolisen. En sådan samverkan skulle kunna innebära att några utredande poliser får fördjupad förståelse för vad otillåten påverkan innebär för förvaltningen, och att sådana händelser behandlas utifrån särskild vikt. Frågan om lokal samverkansrutin är aktualiserad mellan förvaltning och polis men resursfrågan behöver lösas innan en sådan kan bli aktuell.

Intern kontroll

Säkerställa att personalen har tillräcklig kunskap om brukarnas reaktion vid en brandsituation samt om utrymnings-/inrymningsrutiner

Sociala avdelningens utförarverksamheter har från och med november 2021 utbildat alla medarbetare i systematiskt brandskyddsarbete (SBA). Våren och hösten 2022 går utförarenhetens brandskyddskontrollanter en utbildning som är särskilt riktad mot deras roll. Utbildning ges enligt SBA:s riktlinjer och beaktar olika verksamheters behov. Vidare har utförarenheten gjort riskbedömningar utifrån den oönskade händelsen brand för alla brukare. I riskbedömningarna framgår om den enskilde ska utrymmas eller inrymmas. Riskbedömningarna hanterar även hur brukaren tros reagera vid brand och vilket fysiskt stöd som eventuellt behövs från personal.

Säkerställa att brandövningar genomförs

Förvaltningen har säkerställt att brandövningar genomförs. Utförarverksamheterna planerar och genomför utrymningsövningar varje termin. Deadline är midsommar och jul för respektive termin. Biträdande enhetschef rapporterar att brandövningar genomförts till enhetschef på ledningsgrupp.

Säkerställa att kontroller av larmcentralen har utförts

Sociala avdelningens utförarverksamheter kontrollerar brandskydd, brandskyddsutrustning och larmcentraler systematiskt enligt särskild mall för egenkontroll. Det finns serviceavtal med extern leverantör för larmkontroll med faktiska tester som återrapporteras till enhetschef. Förvaltningen har därmed säkerställt att kontroll av larmcentral utförs.

Säkerställa att samtliga boenden har komplett brandskyddsutrustning, exempelvis spisvakter

Revisionens rekommendation är uppfylld då alla utförarenheter inom sociala avdelningens har köpt in spisvakter.

Löneprocessen

Förvaltningen delar revisorernas bedömning att kontrollen av löneprocessen är tillräcklig. Följsamhet till riktlinjerna uppnås genom systematisk kontroll i befintliga system samt systematisk kommunikation och dokumentation till ansvariga chefer.

Uppföljning av tidigare års granskning

Förvaltningen hanterar revisionens rekommendationer från tidigare års granskningar på följande sätt.

- Administratörer som arbetar med redovisning av förtroendekänsliga poster får utbildning i frågan första halvåret 2022 och förvaltningens rutiner uppdateras.
- Arbetet med att säkerställa att känsliga eller sekretesskänsliga uppgifter hanteras i enlighet med anvisning från stadsledningskontoret och att fakturor är tydligt specificerade så att verifikationerna uppfyller kraven i lagen om kommunal bokföring och enligt god redovisningssed fortsätter. Sociala avdelningens administrativa enhet och äldreomsorgens beställarenhet skickar informationsbrev till utförare med uppgifter om vilken information som får, och inte får, finnas i fakturan när felaktigheter upptäcks. Fakturor med sekretessbelagda uppgifter avvisas.
- Uppföljning och dokumentation av hur beslutade hemtjänstinsatser hanteras sker på flera sätt. Varje hemtjänstbesök registreras i personalens telefon vid dess början och slut. Stadens verksamhetsstöd visar därefter när insatser utförts och hur lång tid de tagit. Registrerad tid ligger till grund för hemtjänstutförarnas ersättning. Om felaktigheter uppmärksammas kan ärendet lämnas över till verksamhetens controller som tar kontakt med utföraren. Utöver den dokumentation som registrering och tidrapport innebär genomförs egenkontroll av social dokumentation enligt årshjul. Äldreomsorgens beställarenhet har vidare tagit fram en ny rutin för att säkerställa korrekta uppgifter på fakturor. Ett utskick med förtydligande om vilken information som ska finnas på fakturor ska göras innan halvårsskiftet.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på revisionsrapporten.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Emma Liljenberg
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Revisorernas årsrapport för Södermalms stadsdelsnämnd 2021.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2022-05-30
Emma Liljenberg, Avdelningschef	2022-05-30